

SPIS TREŚĆI

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

- Janusz Mastalski – Aksjologiczne „pułapki” współczesnej edukacji 3
 Janusz Morbitzer – Medialny świat a intelektualny potencjał współczesnych uczniów 9

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

- Aleksandra Minczanowska – Poczucie podmiotowości ucznia w dialogu edukacyjnym 15
 Sylwia Polcyn-Matuszewska – Relacja między nauczycielem akademickim a studentem jako jeden z kluczowych elementów procesu edukacyjnego 19

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

- Dorota Prysak – Zredukowana dorosłość osób głębiej niepełnosprawnych intelektualnie 26
 Olga Komorowska – Determinanty aktywności rodziny wychowującej dziecko z niepełnosprawnością w zakresie korzystania ze wsparcia 32
 Michał Wawrzyniak – Wychowawcze aspekty Systemu Dozoru Elektronicznego w ocenie osadzonych – potencjalnych beneficjentów systemu 38

KRONIKA

- Maria Sobieszczyk, Katarzyna Wojciechowska – Jakość innowacji i ewaluacji w edukacji tematem obrad XIII Wielkopolskiego Forum Pedagogicznego 43
 Wioletta Kwiatkowska, Kamila Majewska – Edukacja a nowe technologie w kulturze, informacji i komunikacji tematem XII Międzynarodowej Konferencji Naukowej z cyklu „Technologia informacyjna w zmieniającej się edukacji” 44
 Aleksandra Kamińska – Kierunki rozwoju Edukacji jutra. Refleksje dotyczące XXI Tatrzańskiego Sympozjum Naukowego 45

LEKTURY STARE I NOWE

- Jolanta Spętana – Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem zadaniem dla pedagogiki 51

WKŁADKA METODYCZNA

- Dorota Lamczyk – Edukacja zdrowotna jako istotny obszar wychowania przedszkolnego 1

CONTENT

CURRENT PEDAGOGICAL PROBLEMS

- Janusz Mastalski – Axiological “traps” of modern education 3
 Janusz Morbitzer – Media world and the intellectual potential of today’s students 9

EDUCATION AND SOCIALIZATION METHODS

- Aleksandra Minczanowska – The learner’s feeling of subjectivity in the educational dialogue 15
 Sylwia Polcyn-Matuszewska – Relations between academic and student – One of the key components of the educational process 19

PROBLEMS OF SPECIAL PEDAGOGY

- Dorota Prysak – Reduced adulthood of people with deeper intellectual disabilities 26
 Olga Komorowska – Determinants of activity in the family with a child with disabilities which benefits from the social support 32
 Michał Wawrzyniak – Educational aspects of the Electronic Supervisory System in the assessment of prisoners – potential beneficiaries of the system 38

CHRONICLE

- Maria Sobieszczyk, Katarzyna Wojciechowska – The quality of innovation and evaluation in education – The 13th Wielkopolska Pedagogical Forum 43
 Wioletta Kwiatkowska, Kamila Majewska – Education and New Technologies in Culture, Information and Communications – The 12th International Scientific Conference „Information Technology in Changing Education” 44
 Aleksandra Kamińska – Education of Tomorrow – The 21st Scientific Symposium in Tatra Mountains. Directions for the development and reflections 45

OLD & NEW READINGS

- Jolanta Spętana – Professional and social activation of people threatened with exclusion as an aim of modern education 51

METHODICAL ATTACHEMENT

- Dorota Lamczyk – Health education as an important area of pre-school education 1

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla czasopism objętych oceną parametryczną). Lista recenzentów z lat poprzednich jest zamieszczona na stronie internetowej: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIĘĆ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus”

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Jaroslav Balvín (Czechy), Friedrich W. Busch (Niemcy), Olga Chyżna (Ukraina), Kazimierz Denek, Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Czesław Kosakowski, Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nalaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Andrzej Radziejewicz-Winnicki, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomyra (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrząb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Jacek Szczepkowski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Janusz Mastalski

Aksjologiczne „pułapki” współczesnej edukacji

Streszczenie: Główną przestrzenią, w której toczy się bój o deprecjację wartości, jest szkoła. Tam właśnie wmawia się dzieciom i młodzieży, że wszystkie kultury są równe i zaciera się granice pomiędzy tym, co „prymitywne”, a tym, co „cywilizowane”. Coraz częściej mówi się też o globalnej edukacji, mającej na celu generowanie neutralności aksjologicznej, która wcześniej czy później może doprowadzić do chaosu w obszarze wartości i wychowania. W tym kontekście warto przyglądnąć się jeszcze jednemu aspektowi dotyczącemu aksjologicznego wymiaru edukacji. We współczesnej oświacie istnieje przynajmniej kilka „pułapek” natury aksjologicznej, w których wartości odgrywają inną rolę od zamierzonej. Można tych pułapek wymienić osiem: pułapka przydatności, pułapka ekonomizacji edukacji, pułapka flanelizacji wychowania, pułapka odtwórczości, pułapka depersonalizacji podmiotów edukacyjnych, pułapka encyklopedyzmu edukacyjnego, pułapka aktywizacji oraz pułapka mediatyzacji edukacji.

Słowa kluczowe: aksjologia, edukacja, pułapki, inwersja

*

Janusz Morbitzer

Medialny świat a intelektualny potencjał współczesnych uczniów

Streszczenie: Głównym problemem badawczym podjętym w rozdziale jest pytanie, czy współczesne młode pokolenie jest najbardziej inteligentne, czy też najbardziej tępe w historii. Odpowiedź, istotna dla wszystkich edukatorów, nie jest prosta ani jednoznaczna. Przedstawiono – z perspektywy kulturowej, społecznej i pedagogicznej – rozważania na temat zmian w budowie i funkcjonowaniu mózgu ludzkiego, a w szerszym kontekście – kondycji intelektualnej przedstawicieli cyfrowych tubylców. Przywołano wyniki badań światowej sławy badaczy problematyki, m.in. G. Smalla i N. Carra, przeprowadzono krytyczną analizę efektu J.R. Flynna.

Słowa kluczowe: mózg, inteligencja, przesunięcie poznawcze, efekt Flynna, pamięć transaktywna

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Aleksandra Minczanowska

Poczucie podmiotowości ucznia w dialogu edukacyjnym

Streszczenie: Dialog edukacyjny pojmowany jest w tekście jako model interakcji o charakterze podmiotowym, jako swoistego rodzaju idea określająca sposób myślenia o wychowaniu. Stwarzając możliwości do wyrażania siebie przez osoby biorące w nim udział, a tym samym wpływając na wyrażanie swojej podmiotowości nie tylko w sprawstwie, ale

i zaspokajając potrzebę podmiotowości, na której buduje się poczucie podmiotowości, kształtuje podmiotową orientację wszystkich jego podmiotów. Aby jednak mógł on zaistnieć konieczne jest stworzenie podmiotom określonych warunków i świadomość wychowawców bycia wzorcem osobowym dla swoich wychowanków.

Słowa kluczowe: dialog edukacyjny, poczucie podmiotowości, odpowiedzialność i wolność

*

Sylwia Polcyn-Matuszewska

Relacja między nauczycielem akademickim a studentem jako jeden z kluczowych elementów procesu edukacyjnego

Streszczenie: W trakcie procesu kształcenia realizowanego w szkole wyższej kluczową rolę odgrywa relacja pomiędzy nauczycielem akademickim a uczniem-studentem. Właściwie zbudowana relacja może mieć konstruktywny wpływ na przyswajanie przez młodych ludzi nowej wiedzy o otaczającej ich rzeczywistości i wzbudzanie w nich pozytywnej motywacji do uczenia się. Nauczyciel akademicki powinien stać się inicjatorem żywej relacji, autorytetem i mistrzem dla młodszego człowieka, dlatego też odgrywa on kluczową rolę w powstawaniu odpowiedniej relacji i atmosfery opartej na wzajemnym szacunku i podmiotowości.

Niniejszy artykuł jest przeglądem doświadczeń studentów i ich relacji z nauczycielami akademickimi na podstawie przeglądu literatury i wyników badań własnych posiadających charakter pilotażowy.

Słowa kluczowe: nauczyciel, szkoła wyższa, podmiotowość, student, relacje

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Dorota Prysak

Zredukowana dorosłość osób głębiej niepełnosprawnych intelektualnie

Streszczenie: Tekst podejmuje ważny i wysoce aktualny problem dotyczący problematyki dorosłości osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności intelektualnej. Celem niniejszego opracowania jest wskazanie i wyczulenie nas jako społeczeństwa na problemy wymienionej grupy osób poprzez zasygnalizowanie przebiegu ich drogi życiowej, zwrócenie uwagi na brak lub pozorne holistyczne traktowanie, od momentu narodzin do schyłku życia. Pokazanie w jaki sposób „wyższe racje” przeważają czasami nad dobrem ucznia głębiej niepełnosprawnego intelektualnie. Celem artykułu jest również ukazanie aktualnej rzeczywistości wymienionych osób, zepchniętej często do życia w zredukowanej rzeczywistości poprzez czyhające na nich pułapki opiekuńcze, edukacyjne i wychowawcze oraz działania pozorne.

Słowa kluczowe: zredukowana dorosłość, edukacja specjalna, dorosłość osób niepełnosprawnych intelektualnie, specjalne potrzeby edukacyjne, uczeń umiarkowanie i znacznie (głębiej) niepełnosprawny intelektualnie

*

Olga Komorowska

Determinanty aktywności rodziny wychowującej dziecko z niepełnosprawnością w zakresie korzystania ze wsparcia

Streszczenie: Pojawienie się w rodzinie dziecka z niepełnosprawnością prowadzi do dużych zmian w jej funkcjonowaniu. W rodzinie z dzieckiem z niepełnosprawnością wsparcia wymagają jej poszczególni członkowie (dziecko, rodzice, rodzeństwo) jak również rodzina jako całość. Jednak uzyskanie odpowiedniej pomocy dla dziecka jest trudnym przedsięwzięciem. Zróżnicowanie instytucji udzielających wsparcia, złożoność przepisów prawnych i wynikająca z nich biurokracja, trudności w dostępie do specjalistów i ograniczone środki finansowe powodują, że rodzice często nie mają pełnej świadomości tego co mogą zrobić, nie potrafią zorganizować wsparcia albo nawet nie chcą korzystać ze wsparcia ze względu na czekające na nich trudności i świadomość, że mogą tej pomocy nie uzyskać.

Celem artykułu jest przedstawienie czynników mających wpływ na aktywność rodziców w korzystaniu z przysługującego wsparcia. W artykule wykorzystane zostały wyniki badania ankietowego i wywiadów osobistych przeprowadzonych w roku 2010 i 2011 w województwie pomorskim wśród rodzin wychowujących dziecko z zespołem Downa jak również rozmowy przeprowadzone w roku 2013 z rodzicami wychowującymi dziecko z niepełnosprawnością.

Słowa kluczowe: wsparcie, pomoc, rodzina z dzieckiem z niepełnosprawnością, aktywność w korzystaniu z pomocy

*

Michał Wawrzyniak

Wychowawcze aspekty Systemu Dozoru Elektronicznego w ocenie osadzonych – potencjalnych beneficjentów systemu

Streszczenie: We współczesnych demokratycznych państwach prawa polityka penitencjarna zorientowana jest na humanitarne i efektywne stosowanie kar i środków karnych. System Dozoru Elektronicznego wpisując się w te trendy stanowi nowoczesną alternatywę dla bezwzględnej kary pozbawienia wolności. Dzięki jego założeniom możliwe staje się prowadzenie oddziaływań resocjalizacyjnych opartych na społeczeństwie obejmujących w sposób holistyczny działania opiekuńcze, wychowawcze i terapeutyczne. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie wiedzy osadzonych przebywających w polskich jednostkach penitencjarnych oraz ich nastawienia do możliwości odbywania kary w ramach Systemu Dozoru Elektronicznego.

Słowa kluczowe: System Dozoru Elektronicznego, readaptacja, probacja, resocjalizacja

KRONIKA

Katarzyna Wojciechowska, Maria Sobieszcyk

Jakość innowacji i ewaluacji w edukacji tematem obrad XIII Wielkopolskiego Forum Pedagogicznego

*

Wioletta Kwiatkowska, Kamila Majewska

Edukacja a nowe technologie w kulturze, informacji i komunikacji tematem XII Międzynarodowej Konferencji Naukowej z cyklu „Technologia informacyjna w zmieniającej się edukacji”

*

Aleksandra Kamińska

Kierunki rozwoju *Edukacji jutra*. Refleksje dotyczące XXI Tatrzańskiego Sympozjum Naukowego

LEKTURY STARE I NOWE

Jolanta Spętana

Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem zadaniem dla pedagoga

(Recenzja: Mirosław Kowalski, Anna Knocińska, Przemysław Frąckowiak (red.), *Reintegracja – Edukacja – Adaptacja. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*, Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Milenium, Gniezno 2015, ISBN 978-83-943161-2-9)

WKŁADKA METODYCZNA

Dorota Lamczyk

Edukacja zdrowotna jako istotny obszar wychowania przedszkolnego

Streszczenie: Edukacja zdrowotna dzieci w wieku przedszkolnym niewątpliwie powinna stanowić istotny obszar funkcjonowania każdej placówki przedszkolnej. Ponadto, edukację zdrowotną należy rozpatrywać jako podstawowe prawo każdego dziecka zagwarantowane licznymi zapisami, które powinno być uwzględnione w jego wychowaniu już na etapie przedszkola. Edukacja ta nie polega tylko na przekazywaniu wiedzy o tym, co jest korzystne bądź szkodliwe dla zdrowia, lecz również na rozwijaniu umiejętności oraz nawyków, które pomogą skutecznie wykorzystywać nabytą wiedzę. Edukacja zdrowotna w przedszkolu to planowany ciąg działań wychowawczych, podczas których należy uwzględnić intensywność rozwoju społecznego i psychofizycznego dzieci oraz uwarunkowania środowiskowe. Działania te powinny doprowadzić do wzbogacania wiedzy dzieci z dziedziny zdrowia, kształtować u nich postawę "prozdrowotną" oraz umożliwić nabycie określonych umiejętności. Kształtowanie tych umiejętności w toku edukacji zdrowotnej ma nie tylko zapobiegać zachowaniom ryzykownym, ale również służyć formułowaniu osobowości, osiągnięciu dobrego samopoczucia i osobistych sukcesów życiowych. Istotnym czynnikiem skuteczności przedszkolnej edukacji zdrowotnej jest również współdziałanie rodziców i nauczycieli.

Słowa kluczowe: wychowanie przedszkolne, edukacja zdrowotna, promowanie zdrowia, zdrowie, dzieci w wieku przedszkolnym